

ЛОЗАН СТРЕЛКОВ

Б. В. ТОШЕВ

В. Борисов. *Лозан Стрелков: познат и непознат*. ГорексПрес, София, 2019, 80 с. ISBN 978-954-616-286-1

Abstract. This book was published in 2019. It is the first biography of Lozan Strelkov (1912-1981), from the village of Skomlya, near Belogradchik – a poet, dramatist, publicist, an eminent political figure.

Keywords: Lozan Strelkov, Skomlya, Belogradchik, biography

Тази книга е за Лозан Стрелков (1912-1981), от с. Скомля, Белоградчишко – поет, драматург, публицист, влиятелна политическа фигура с членството си в Централния комитет на Българската комунистическа партия (ЦК на БКП).

Автор на книгата е проф. дмн Веселин Борисов, познат като един от най-добрите специалисти в областта на социалната медицина. Той е известен и с литературните си произведения – поезия, белетристика и публицистика. Проф. Веселин Борисов е почетен гражданин на Белоградчик – неговата медицинска кариера е започнала в Белоградчишката болница.

Рътрешната корица на книгата подсказва, че това произведение е първата книга от един голям творчески проект на автора – създаването на Библиотека: Творци с Белоградчишки корен. Вътрешната корица на книгата съдържа и един разширен вариант на нейното заглавие: „Лозан Стрелков – познат и непознат: църихи пт портрета на един поет, публицист, драматург, общественик, лидер на държавна агенция“.

Може би е уместно представянето на тази книга да започне с нейната последна 80-та страница:

[Л]озан Иванов Богданов, едно бодро селско момче, тръгва уверено към големия свят от малкото будбо Белоградчишко село Скомя и после се появи с ново име Стрелков (стрела).

В ранните му статии и стихове ясно прозират ценности на свободолюбива личност. В затвор и в концлагер той се „развива“, моделират го реалностите на живота и конюктурите. Но запазва типичното си автономно мислене, верен на себе си.

Заемал високи постове, той си остава широко скроена недогматична личност със собствен облик. Не е ласкател на силните на деня, но с тях умее да контактува градивно. Като лидер на Българската телеграфна агенция (БТА) обединява екип от талантиви журналисти и превръща БТА в модерна информационна институция.

Над всичко той е творчески мотивирана личност (стихове, публицистика, драми). Пише завладяващи и „чепати“ за времето си пиеси: „Човекът от досието“, „Няма сто истини“.

Ако в България има вярна историческа памет, името Лозан Стрелков ще се отгърси от забравата и ще проличи по-ярко неговия образ и място в интелектуалния и обществения живот на страната но от 30-те до 80-те години на ХХ век.

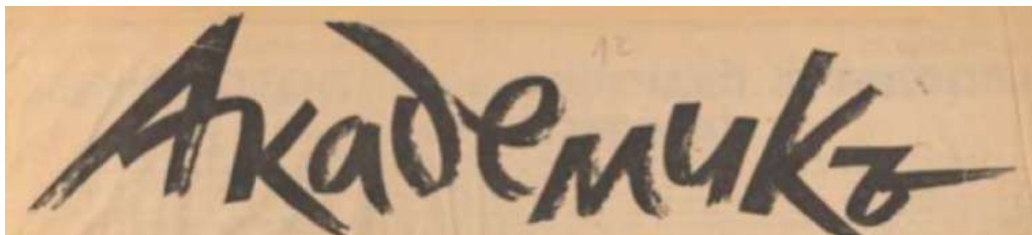

В-к Хоровод, бр. 20, 1937

Горният текст от в-к „Хоровод“ навярно е пример за най-ранното литературно творчество на Лозан Стрелков. Има още един подобен текст от Скомля, пак в българския хумористичен печат. Няма пълна сигурност, че тези текстове принадлежат на 25-годишния Лозан Богданов, но вероятността те да са негови е много голяма.

Най-ранните поетични творби на Лозан Стрелков са публикувани в студентския ляв вестник „Академик“. Освен стихове там Лозан Стрелков е публикувал и публицистични статии. Стихотворението „Потомък“ е публикувано във в-к „Академик“ в броя му от 1 ноември 1937 г.

Академикъ

ЛОЗАНЪ СТРЕЛКОВЪ

ПОТОМЪКЪ

Дали на мургавъ шганинъ, или на хунъ
кръвта разбунена, стихийно въ менъ тече,
та съ толкова любовъ къмъ своитѣ табуни
днесъ родна Мизия ме прочувствено влѣче?

Азъ знамъ на Мизия въ просторнитѣ полета
една жена съ любовъ не майчинска роди
и буйно своята топла кръвъ преля въ сърдцето ми,
като на Дунавъ бѣлъ кипящитѣ води.

Но моя расовъ произходъ и днесъ не знамъ —
въвъ Мизия идваха много племена
и бодростта, която днеска въ менъ сияе,
не знамъ дали е отъ потомската жена.

А таа моя упорита непокорност
и неј отъ илде сѣмъ наследилъ — не знамъ,
дали отъ старитѣ прабългарски отпори
или отъ иѣной непокоренъ Ухунски стаиъ.

Ти мое прародителство, така далечно —
се криешъ въ она чуденъ расовъ кръстопатъ
и може би днесъ затоа тана сѣрдечно
обичамъ всичкитѣ народи по сѣта.

Знаково стихотворение в „Академик“ е и стихотворението „Левски“ („Акаденмик“ от 3 март 1937 г.).

Левски

Ти ни дума не каза и никого ти не предаде,
ти опръска илнитъ съ прѣсна, разпалена крѣвъ,
затоа, че за тебъ бѣ по-сила и близка България,
твойта вѣра по-силна излѣзе отъ вражата стрѣвъ.

Ти предатели Общи заплю съсъ презрителна крачка,
на палача не каза ти нито единъ комитетъ и другаръ,
не огъна се ти и назадъ не отстѣли ни крачка,
твоя подвигъ запали последната схватка съ врага.

Край помръкнала София, въ сѣвжнитѣ степи
черни хора забиха два дървени стѣлба съ вжжѣ,
въ мигъ потръпна града и прогледаха слѣпитѣ,
какъ на тамъ те посведоха вростни, дивни мжже.

Изръмжа февруарския вѣтъръ, проскърца бесилната
въ смугъ стълписа се твой разиренъ и кървавъ паличъ,
непокорно пропана и твоята майна, родилната,
и настръхнаха въ иростъ заробени прости села.

Като снопъ тежкоплоденъ се ти залюля и провисна се
непостижимъ и така непокоренъ умрѣ на бесилото ти,
затова твой заветъ, като скала упорито разкъртваме,
твоя подвигъ ни въ устрема днесна ирели.

П. Стрелковъ

През май 1940 г. в София излиза поетичната книга на Лозан Стрелков „Тревога“. Значимо е това, че тази книга на поета от Скопля излиза с предговор на Тодор Павлов – известен в тези години като философ – марксист, а няколко години по-късно той ще стане регент на малолетния цар Симеон II, а в научно отношение – академик и председател на Българската академия на науките.

В своя предговор Тодор Павлов е направил подробен литературен анализ на литературното творчество на младия Лозан Стрелков. Тук има критика – например за поемата „Бент“ е посочено тя страда от явен схематизъм, отвлечен символизъм, отсъствие на художествено реалистична образност и бедност на езиковите изразни средства.

Мнението на Тодор Павлов за „Тревога“ е много по-ласкаво:

[О]бразите на майката, на жътварката, на родната гора, на близките другари, на размирните села – всичко това не е вече само книжно идеологически построение и проповед, не е само публицистична мисъл, изразена в стихотворна реч, а е именно художествено реалистична образност, органически пропита от прогресивна идейност и заразяваща с интимно, топло, борческо чувство. А това не е малко постижение, разбира се.

Всеки любител на художествената литература и всеки белградчичанин трябва да прочетат книгата на Веселин Борисов за Лозан Стрелков. Читателите ще бъдат изненадани от лекия и занимателен език на този кратък текст. Книгата не е просто биография на един политически деец от миналото на България – със структурата си и използваните изразни средства тази книга определено има ярки художествени достойнства.

Основните раздели на книгата са: *Дълбоките корени* – от малкото село Скомля към големия свят; *Кратък животопис*; *Лозан Стрелков като личност* – моята единствена среща с Лозан Стрелков; *Лозан Стрелков като творец* – поетично творчество; защо поезията остана в младостта (размисли, дилеми и паралели); публицистика; драматургия; *Лозан Стрелков – лидер на БТА*; *Лозан Стрелков – обществено*

ангажирана личност – един неспокоен дух в Съюза на българските писатели; Лозан Стрелков в подкрепа на български творци; *Отзиви за произведения на Лозан Стрелков* – фрагменти.

В с. Скомля, Белоградчишко

✉ Prof. B.V. Toshev
University of Sofia
1164 Sofia, Bulgaria
E-Mail: toshev@chem.uni-sofia.bg

© 2019 Venets: Author

